

Mijn beschermengel is aan uitputting bezweken. Geen wonder misschien als je bedenkt dat ik me de laatste jaren van poëzie naar podium heb gesleurd. Wat bezielt komieken toch dat zij naast hun kleinkunst ook grote poetsen willen bakken en geen genoegen nemen met die gezegende hand boven hun hoofd die voorkomt dat hun grappen als zeepbellen tegen de plafonds van theaters uiteenspatten?

Enfin. Een afgang is mij altijd bespaard gebleven. Mijn opkomst in de wereld van de lolbroeken verliep volgens plan. In tegenstelling tot mijn collega's – de stand-up comedians en cultuurfilosofen – ben ik altijd conferencier geweest: zwart pak, hoge kruk, en voor een volmaakte metamorfose meer dan genoeg aan een snor of een damestasje.

Ook in mijn verzen wilde ik streng zijn. Maar misschien vroeg ik te veel, of bleek het web van de mij toebedeelde intriges te complex voor mijn beschermengel.

Toen mijn grootmoeder eindelijk stierf, zei mijn moeder op een onbewaakt ogenblik dat er nu iemand over mij zou waken: zelfs de ijdelste agnostici veranderen in sjamanen zodra de dood is langs geweest. Maar ik geloofde haar, al zei ik tot mijzelf dat er nu wéér iemand over mij zou waken.

Ik zal dat sterfbed altijd voor me zien, tot aan mijn eigen sterfbed en lang daarna. Een broos lijfje waarin een oorlog woedde tussen helse pijnen en morfine. Mijn dochter hield mijn hand heel losjes vast. We stonden aan het voeteneind. De blik die mijn grootmoeder met mijn

dochter wisselde zal me altijd wakker houden. Blikken kunnen via een lange, lange omweg doden.

Voor wie de ironie van straat wil rapen is er geen ont-komen aan. Dit is het jaar van de kindermoorden; een hartverscheurend toeval, gruwelijker dan het symbolisme van onze beroemdste romanciers, juist omdat de roman – die verachtelijke kunstvorm, die modderige plas uitgelopen poëzie – het leven niet imiteert maar voor de voeten loopt als de laatste vertegenwoordiger van het Ministry of Silly Walks. Zo ben ik namelijk nog nooit een plein opgelopen om plotsklaps in de kerktoeren de puntmuts van Pierlala te zien. Evenmin ben ik in staat om dijenkletsend van genot – en lallend ‘Alles klopt!’ – in de branding op mijn favoriete stranden het schuimen van mijn bloed te zien: de beeldspraak van barbaren, de metaforen van de metselaars, de leugens van de moeder wanhoop.

Nu ik mijn kind eens bekijk, terwijl ze ligt te slapen op een afgehaald hotelbed (ze is tegenwoordig bang voor dekens, zelfs lakens beklemmen haar), moet ik denken aan een criticus van mijn laatste bundel, *Byblis bevrijd*, die daarin geleende thematiek zei te vinden, hetgeen ik volgens hem waarschijnlijk ook nog ‘lollig bedoeld had’ gezien mijn vak ‘in het dagelijks leven’. Hij besloot zijn afrekening met de retorische vraag of ik soms het lef zou hebben mijn volgende werkje te wijden aan een grapjas die met zijn ‘onechte’ dochter rond zou trekken. Wel: lef zat. Maar de poëzie heb ik afgezworen. Als dichter beschouw ik mij mislukt. Ik maak dat in mijn volgend leven goed. Daarna keer ik terug als hermafrodiete kwal die de eindeloze tijd verdoet met het neuken van zichzelf.

Ziezo.

Slaapt ze echt? Slaap je, Merel, terwijl ik plannen be-

raam en verwerp? Terwijl de branding lispelt, de meeuwen klagen en het vervloekte volk op het strand nog altijd stennis schopt omdat augustus elke zomer heter wordt en de dagen maar blijven lengen. Terwijl ik op eens tracht 'je' naar 'zij' te schrijven omdat het toeval wil dat ik hier net in een roman een niet onaardig zinnetje lees: 'I must try to stick to the third person, which is after all what you turned out to be.' Ik hoop maar dat jij, dat zij in ieder geval oud of wijs genoeg zal zijn om mijn zinnen te kunnen doorgronden, om mijn afkeer van proza te kunnen accepteren, al heb ik haar gedurende haar opvoeding een hele bibliotheek opgedrongen, zoals vaders doen die denken dat ze hun dochters bezitten.

Als ik vertel van de dag dat ik haar meenam, zal ze dan, als ze daar is waar ik haar soms denk, de liedjes kunnen horen die ik heb gekozen voor de soundtrack van mijn zielendwang?

II

De achterbank is nu al een puinzooi van cassettebandjes. Ik zoek mijn Einstürzende Neubauten-bandje en pappa wijst naar mijn walkman. Hij draait een dooie Rus op het deck in de auto. Pappa is doodsbenaauwd voor de radio. Maar hij is ook doodsbenaauwd voor stilte. We rijden ein-de-lijk van Winschoten naar Assen. Drenthe is eigenlijk één heel groot dom dorp. Als je erdoor rijdt verwacht je enkel maar mensen die op zondag een eindje fietsen gaan. Knudde. Dat is Drenthe.

Kom je bij een antiekboer, dan is de helft eergister gebouwd door Oisterwaik of hoe heet het en de rest is bij het grofvuil weggesleept en extra slordig in de was gezet. Voor Duitsers die op vakantie zijn. De laatste keer dat ik

met mamma bij zo'n oplichter was moesten we wegren-
nen van de slappe lach.

Dom volk ook, Drenten. Volgens pappa neuken ze kip-
pen. 'Lekker nauw en het kan nog zonder condoom
ook,' zegt-ie.

Ook gek: we rijden hier nou al een paar uur rond en ik
heb nog geen sirene gehoord. In Groningen hoor je die
om het uur en laat in de middag om het kwartier. Als je
een dag geen sirenes gehoord hebt kun je niet slapen of
zoiets want dan klopt er iets niet. Mijn tatoeage jeukt en
dat bevalt me wel want als je vergeet dat je er een hebt
heb je er niks aan.

Geen tampons meegenomen. Ik zie nog z'n kop. Komt-
ie op z'n eigen plee, ben ik op bezoek zoals-ie dat noemt
– en ik heb twaalf jaar op die plee gepiest, maar nu woon
ik 'om de hoek' omdat mamma 'om de hoek woont' – en
ziet-ie dat doosje en ik zie hem lezen 'extra' en ik zie hem
denken: heeft mijn kind van dertien nu al een grote kut?
Je zult maar papppie wezen. Niet lachen want anders
vraagt-ie wat er te lachen valt, maar ze zitten er, zou je
toch denken, de helft van hun leven met hun vingers aan,
en er wat van snappen: ho maar.

Bossen. Zandafgravingen, mwoa, wel aardig. Hei!
Heidevelden. God nog aan toe, wat kinderachtig. Heide-
velden. Hier en daar een vogel. Tja.

'Ben je zenuwachtig?' Zo'n vraag moet ik – bam! – on-
verwachts stellen.

'Be'je gek!' Hij mindert vaart, want ik let op hem, maar
het liefst scheurt-ie honderdtwintig over binnenwegen.

Mmm.

Walkman aan. Goeie band. Niemand zeggen, want
ouwelullenmuziek uit pappa's platenkast. Ik kan hun
teksten goed verstaan. En die zijn geweldig. Goeie Kri-
mi's, zoiets. 'Der Tod ist ein Dandy auf einem Pferd.'

Maar *Das Schaben* is ook goed, enkel maar herrie. Een fabriek aan het werk, in de hel. Als ik de volumeknop zo doe dat de muziek die hij door de cabine blaast erbij komt is het echt, tja... Eerste deel van de *Sacre* – tweede deel is prut, zegt-ie, ‘goed onthouden hoor, lieverd, dat offer zelf is een béétje een rommeltje’ – dwars door die mechanische brij en het is kermis. Ik ga zo giechelen. Komt vast door de pillen. Als ik later in een band zing noem ik die band...

‘Pap?’

‘Mmm?’

‘Ik noem mijn band *De Bijwerkingen*.’

‘Of *Artsen Zonder Lenzen*.’

‘Ja.’

‘Ja.’

III

Ik houd van steden, stadjes en gehuchten. Maar het meest houd ik van Stad (vlijmscherp uitgesproken, ondanks de platgeslagen a). Ach, haar op hol geslagen architectuur. Juist de stijlvolle pogingen van bouwmeesters mislukken: in de nieuwe bibliotheek is geen ruimte meer voor boeken; men moet er in de rij kunnen staan. Maar de Grote Markt is pittoresk en ons nieuwe museum is een gedrocht waar je schaterend van genot naar blijft kijken. Wij – en ik gebruik de term ‘wij’ hier nogal losjes – woonden in het centrum, aan de rand van de vernieuwing. Onze straat verloederde in tergende slak-kengang, nauwelijks waarneembaar voor zelfs de meest trouwe voorbijganger, maar des te duidelijker voor zijn bewoners. Het was geen straat die ’s ochtends langzaam ontwaakte, maar een die werd opengegooid. De

verantwoordelijke was dealer Hans, eigenaar van een keten van koffieshops in Noord-Nederland, evenbeeld van de man uit de Camel-commercials, die zijn Amerikaan, of Mercedes vierdeurs, of, als de zon scheen zoals nu, zijn rode Bobby Ewing Mercedes Sport Convertible voor zijn shop parkeerde, uitstapte met een air alsof hij daarnet nog met de huisdealer van Marokko had gebeld, en traag de stoep 'overstak', als een cowboy met een zware rit achter de kiezen, om zijn aan nieuwerwetse brasserieën refererende deuren te ontsluiten. Over smaak viel met de man niet te twisten. Hij meende overigens status genoeg te hebben om geen rolluiken te hoeven plaatsen.

Hij schrobde keurig zijn stoepje, zette *Wish You Were Here* van Pink Floyd op, nu al twintig jaar zijn favoriete plaat, en zette tafeltjes en stoeltjes buiten, waar ze niet staan mochten. De speciaal door de gemeente aangestelde agent in burger voor Overtredingen Op Het Stoepverbod werd in deze straat nooit gesignaleerd.

Onze huisdealer (poeder voor mij, hasj voor mijn dochter) haalde een doekje over een tafeltje, deed dat doekje terug in een emmer, stak een Marlboro op en legde glimlachend zijn zaakje recht in zijn 501.

Niet lang daarna openden de andere zes koffieshops. De Rasta's van de Regenboog, die pal tegenover de niet dood te krijgen Kut Met Peren zaten (een punkkroeg die pas tegen een uur of drie 's middags op gang kwam) zetten altijd het laatste stoeltje buiten. Om kwart voor tien zaten de illegale terrasjes vol met blanke jongens die koffie verkeerd dronken en negers die begonnen aan hun eerste pijpje bier: Heineken, altijd Heineken.

De warmte van de zoveelste onhollandse zomerdag neigde al naar hitte en de geur van skunk dwarrelde door de straat alsof er een vuurtje smeulde in een tijdens

de Grote Afbraak over het hoofd geziene strokarton-fabriek vlak buiten de Stad.

*come on here, dear boy
have a cigar
you're gonna go far
you're gonna fly high
you're never gonna die
you're gonna make it if you try
they're gonna love you*

Ik weet nog dat ik wakker had gelegen, de hele nacht, zoals zo vaak. Ik had elke nacht de keuze: een geforceerde slaap (pillen en een flinke pijp) waarin mijn onderbewustzijn de regie aan David Lynch zou laten, of een doorwaakte nacht waarin ik door mijn gesloten oogleden het flikkeren van de doofstomme televisie bleef zien als een kampvuur in de puinhopen van mijn kamer. Het pand was sinds mijn trouwdag mijn bezit, met dank aan mijn vader, die grossierde in bouwvallen. Mijn laboratorium was gevestigd op de begane grond: een piano, boekenkasten, bureaus, apparatuur, archieven, tv's en video-recorders, openslaande serredeuren, een klein stukje gifgrond en een donkere kamer in een oude schuur. De eerste verdieping was mijn woonhuis, de tweede mijn nachtmerrie.

De deurbel sneed door het pand.

Gekleed in boxershort en bokkenpruik stampte ik de trap af. In de oude winkelruimte keek mijn werkplaats mij opgeruimd aan (voor sommige kunstenaars een zegen, voor mij een vernietigende grijns). Ik loerde door een scheur in het papier waarmee ik de ramen had bedekt maar zag niemand. De oude winkeldeur verzette zich hevig toen ik hem opende: de veer kreunde als een

stramme oude vrouw. Niemand. Ik liep de straat op en keek verdwaasd om toen de deur in het slot viel. Het portier van een taxi stond open en Esther keek me aan met een mengeling van spot en gespeelde treurnis.

‘Hij maakt nog steeds van alles theater,’ zei ze tegen niemand in het bijzonder. Ze sjoerde een boodschappen-tas van de achterbank. ‘Ontbijt, omdat je op tournee moet; afscheid en zo.’

‘Waar...’

‘Naar school. Hoe weet je toch tijdens zo’n vroege voorstelling dat ik de sleutel bij me heb?’

Ik maakte een gebaar naar achteren, wilde ‘ongelukje’ zeggen, maar wist dat het geen zin had.

Haar bruine haren als altijd in de war: een illustratieve leugen. Haar borsten wiegend in een dunne blouse. Haar besproete gezicht lijkleek. Een altijd vochtige hand gleed langs mijn wang voordat ze de deur opende. Ik volgde haar naar boven, leeg in hart en hersenen, maar met zoemende zenuwen. Ze liep direct naar de gordijnen van onze voormalige woonkamer en opende ze. Daarna trok ze een raam omhoog. Muziek. Een eerste vrachtwagen die voorreed. Gekoer van stadsduiven. Ik zette de tv uit en keek toe hoe mijn ex-vrouw wijn en broodjes uitstalde op een krant op de vloer. Haar misprijzende blik op de volgestouwde tafels, de stofnesten, de kranten en de ‘boeketjes lege flessen’, zoals ze de verzamelingen rond de stoelen noemde. Ze ging op de bank voor het raam zitten, wuifde zich koelte toe met een tijdschrift en keek me aan, twijfelend tussen bezorgdheid en woede. Als nooit tevoren walgde ik van deze scène: het spotlicht op onze uitgeputte liefde, een schurftig beest dat niet enkel in zijn staart was gaan bijten maar deze nu had aangevreten. Mijn liefde voor haar kwam enkel nog in vlaggen en mijn periodieke begeerte leek verdacht veel op

vertedering of, nog erger, heimwee. Haar begeerte voor mij bestond niet meer of werd verbeterd. Die enkele keren dat we het bed deelden liet ze me begaan, alsof ze me haar lichaam leende en zelf wegvloog, uittrad, en als ik mijn ritueel leek te besluiten keerde ze terug om me haar dorre orgasme te schenken: een vage rilling in haar lenden, een kalme zucht zonder genot, een ontlading die van alle toverij was ontdaan.

Hoe oud is men op drieëndertigjarige leeftijd als men elkaar al twintig jaar kent? Leeftijdloos, vroegbejaard of eeuwig jong?

Esther leek op iets te broeden, een nieuwe onheilstijding of oud zeer. Ze dronk gretig van de wijn.

‘Moet jij je niet eens aankleden en douchen en zo?’ Haar linkerwenkbrauw peilde me. Ze maakte een wapperend gebaar met een hand – ‘wegwezen’ – en stond op. ‘Kolerehitte.’ Ze trok haar bloesje over haar hoofd, wipte uit haar schoenen en wurmde zich uit haar spijkerbroek. Enkel gekleed in een afschuwelijk purperen slipje liet ze zich weer op de bank vallen. Zo had ze toen ze nog in dit pand woonde vaak de aandacht van de studenten aan de overkant weten te trekken, iets wat haar altijd had opgewonden. Nu leek ze gewoon te lijden onder de warmte.

Een halfuur later was de straat een heksenketel en lag Esther te slapen. Zweet parelde op haar besproete gezicht, haar besproete borst, in haar donzige oksel. Ze had een vuist tussen haar dijen geklemd en haar knieën opgetrokken.

Een tirade loeide aan in mijn kop. Het misverstand van de televisieliefde, wanneer een stinkende patser ’s ochtends diep ontroerd tegen een even onwelriekende als verfomfaaide troela zegt dat hij naar haar heeft gekeken terwijl ze lag te slapen. Gat-ver-dámme! Nee, dan de

ware gruwelen. Hoe je jaren kon samenleven met iemand met wie je nooit uitgepraat leek te raken. Tot je op een dag getrouw en gedwee in een kamer zat en een uithaal van je zielenleven je erop wees dat je je al zo lang geen ontboezeming meer had durven veroorloven dat het leek alsof je je voorgoed van die persoon had afgewend. Terwijl de gebeurtenis die zo'n afstand tot gevolg had gehad niet meer te achterhalen viel.

Natuurlijk herinnerde ik me de vage contouren van een noodlottig conflict, maar alles leek me nu louter de uitkomst van een krankzinnige som die we beiden nooit hadden begrepen. Ja, ik wist nog hoe we op een dag ruzieden over onze dochter en ze me, toen ze de vrede wilde tekenen, met dat ding in mijn handen vond.

Lang keek ik naar Esther: mijn eerste liefde, mijn enige liefde, mijn ex-vrouw. Ik rook haar zilte geur op de zomerwind, in de uitlaatgassen, door de skunk en wist niet wat te doen, wat ik me kon veroorloven, waar de grenzen van het verlies lagen. Onze orgies van weleer... En nu? Het leek wel kuisheid. Het is algemeen bekend, zei de conferencier in mij, dat een man het zich persoonlijk aantrekt als zijn liefje van haar geile waanzin geneest en tederheid wenst, mocht zij toevallig nog eens in zijn bed belanden.

Hoe van dit malheur in godsnaam een originele grap te maken?

Toch knielde ik bij haar neer. Legde een hand op een dijbeen en duwde. Het been gaf mee. De vuist legde ik op haar buik. Ik drukte een kus op het kruis van het slipje. Zeewater. Met een vingertopje tilde ik de rand van het slipje over het buideldiertje dat klam pruilde. Ik drukte weer een kus, nu op het bekje, dat zich onder mijn lippen opende en wat lauw speeksel prijs gaf.

Esther bewoog en rekte zich uit. Ze keek me aan met